

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban élvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 " "
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 " "
Videkre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hófű és
őnnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 129. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1915 június 10.

Az oroszok üldözése.

Budapest, június 9. (Saját tud.) A M. T. I.-nak jelentik Bécsből:
**Csapatunk győzelmes üldözés közben elérték a Kulaczkowce—
Korsow vonalat. Stanislau elfoglalása után Halicz ellen csapatokat
toltunk előre.**

Hivatalos a délkeletgalíciai győzelmekről.

Budapest, június 9. (Hivatalos.)
A Dnyesztertől délre az oroszok ismét tért veszítettek. A szövetséges csapatok sok-
szoros üldözési harcok között győzelmesen elnyomulva tegnap elérték Kolomeától északra
a Kulaackowce—Korsow vonalat, elfoglalták az ottyniai magaslatokat, este birtokba
vették Stanislaut és tovább nyomultak Halicz felé.
E nap folyamán 5570 hadifogoly került kezünkre.
Az arcvonal többi részén Galiciában és Lengyelországban semmi jelentős esemény
nem történt. *Höfer.*

Az olaszok súlyos veresége a görzi hidfőnél

Budapest, június 9. (Hivatalos.) Az első nagyobb támadást, amelyet az ellenség
tegnap délután egy gyaloghadosztállyal a görzi hidfő ellen indított, az olaszok súlyos
vesztései mellett visszavertük.
Az olaszok tüzéségünk tüzeiben özönlöttek vissza és kénytelenek voltak több
ágyut ott hagyni. Ugyanez a sors érte az ellenség támadási kísérleteit Gradiskánál és
Monfalconán is.

A karinthiai határon a Plöcken szorosától keletre folyó harcok és a kölesönös ágyu-
tüz karinthiai és tiroli záróerődeink területén tovább tartanak.

A szerb határon itt ott csatározások és ugyancsak jelentéktelen tüzéségi harcok
voltak. Porytónál egy osztrák-magyar egyenruhában megjelent montenegrói bandát szét-
ugrasztottunk. *Höfer.*

Elfoglaltuk Stanislaut. Ujabb ötezer fogoly.

Orosz hadszíntér.

Budapest, június 9. A hadiszállásról jelentik: Oroszlengyelország-
ban és Przemysl mellett nincs ujság. A Dnyesztertől északra az üldözés
tovább halad.

Stanislau városát és az ottyniai magaslatokat a szövetséges csapa-
tok elfoglalták. Itt több mint 5000 oroszot elfogtunk.

Olasz hadszíntér.

Az Isonzo vidékén az olaszok támadására tesznek előkészületeket.

Balkáni hadszíntér.

A szerb határon helyenként ágyuharc volt. Asztovác mellett mon-
tenegrói bandák osztrák-magyar egyenruhába öltözve betörést kíséreltek
meg. Visszavertük őket. (Min. sajtóoszt.)

Bryan bukásának jelentősége.

Budapest, június 9. (Tud. cenz. táv.)
Washingtonból jelentik:

Bryannak az Egyesült-Államok külügyi
államtitkárának lemondása azért szenzációs,
mert angolbarát volt és a municiószállítást
helyeselte. Bukása épen akkor következett
be, amikor az angol lapok agresszív hangu
ujabb jegyzéket vártak Wilson elnöktől Né-
metország ellen.

A német nagykövet Wilsonnal.

Budapest, június 9. (Saját tudósítónktól.)
Newyorkból jelentik:

Berndorf német nagykövet legutóbb fél
óra hosszat tanácskozott Wilson köztársasági
elnökkel. A nagykövet megelégedve távozott
a tanácskozásról.

Elsülyesztett orosz gőzös.

Budapest, június 9. (Saját tudósi-
tónktól.) Londonból jelentik: Az
„Adolph“ nevű orosz gőzöst egy né-
met buvárhajó megtorpedózta. A gő-
zös elsülyedt.

Román képviselő az oroszok ellen.

Montreux, június 9. Basileseu román
képviselő és egyetemi tanár a Journal de
Genève-ben érdekes cikkben azt fejtegeti,
hogy Románia nem fogja kardját Orosz-
ország érdekében kirántani. Románia ellenke-
zőleg azt szeretné, ha megfojtának Orosz-
országot, amely Konstantinápolyt követeli. Bul-
gáriának van kikötője az Aegei-tengeren, Ro-
mánia kivitele és beville azonban teljesen
az orosz kormány önkényétől függne, ha si-
kerülne nekik a Dardanellák elfoglalása. Ha
Románia nem engedelmesskedne Oroszország-
nak, egyszerűen elzárnák a Dardanellákat.
Ugyanez áll Ausztria Magyarországra és Kö-
zép-Németországra, ha elvesztik déli part-
vidékeiket. Ha a Dardanellákat mégis elfog-
lalnák, akkor partvidékével együtt nemzet-
közivé kell tenni. A cikket azzal fejezi be,
hogy Románia nem viselhet háborút saját
romlásának előidézésére.

Törökország készen áll az olaszokkal szemben.

Budapest, június 9. (Saját tudósítónk.)
Konstantinápolyból jelentik:

**A sziriai kétezerezer ember-
ből álló hadsereg a Dardanellák
védelmére a főváros felé vonul.**

Törökország 400,000 emberrel várja az esetleg odaérkező olasz segélycsapatokat.

Az első felrobbantott olasz léghajó.

Bécs, június 9. A sajtóhadiszállásról jelenti a Mittagszeitung haditudósítója: A szélrózsa minden irányába elment a jelentés arról, hogy a legnagyobb olasz katonai léghajó, a Citta di Ferrara Fiume felé vette útját. Az ellenséges léghajó Abbazia irányába tartott és közben nyolc bombát dobott le Fiume városára. Azok a gyarak, amelyekre célzott, nem szenvedtek nagyobb károkat s üzemük sem maradt félbe.

Egy magyar és osztrák repülőgép — mint később kitudódott, az L 48 — nagy merészséggel kezdte üldözni az olasz léghajót, függőlegesen elrepült közvetlen közelében és föléje került. Mikor legközelebb volt hozzá, gyújtópatront lőtt rá, amely kitűnően talált. A Citta di Ferrara léggömbje felrobbant, szertevált és az egész léghajó egy romtömegben lezuhant.

Szociálisták védték a Palazzo Veneziát.

Genf, június 9. Jelentették, hogy az olasz csőcselék megtámadta az osztrák-magyar nagykövetség római palotáját, a Palazzo Veneziát. Mint most jelenti a nagykövetségi levéltár őrzésére kirendelt személy távirata, a csőcselék ugyan megrohanta a palotát a tüntetés napjaiban, behatolni és bent kárt tenni azonban nem tudtak, mert a római szociálisták erős és többszörös kordonja védte a palotát. A kordonnál heves összetűzések és verekedések is keletkeztek, de annyit mindenesetre elértek a szociálisták, hogy nagykövetségünk palotáját megvédelmezték a nép dühe ellen. A távirat azt is jelenti, hogy Zoltai Zehrer Józsefnek, az ismert magyar festőművésznek szintén a palotában lévő műtermé is sértetlen maradt. Zoltai Zehrer nemrégiben tért vissza Ró-

mából, ahol legutóbb a pápát festette le a pápa egyenes felhívására.

Az olaszok véres veresége.

Budapest, június 9. (Saját tudósítónk.) A Magyar Távirati Irodának jelenti Bécsből: Az olaszok Isonzónál egyes helyeken előretöréseket kíséreltek meg, azonban véresen visszavertük támadásukat. A karinthiai és a tiroli határon időközönként mindkét fél záróerődjei részéről tüzelés folyik.

A pápa nem tart békekonferenciát.

Budapest, június 9. (Saját tudósítónktól.) Montreanxból jelenti: A Corriere della Sera megcáfolja azt a hírt, hogy a pápa a legközelebbi időre békekonferencia összehívását tervezi, amely az 6 elnöklete alatt igyekeznék a hadviselő államokat kibékíteni.

A francia tengerészeti vezérkar főnökének halála.

Berlin, június 9. Genfből táviratozzák: A Figaro jelenti, hogy Valdegraceban meghalt a francia tengerészeti vezérkar főnöke, Aubert viceadmirális.

A törökök sikerei.

Konstantinápoly, június 9. (A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata.) A főhadiszállás jelenti: A Dardanella arevonalon tegnap nem volt jelentős akció. Ariburnu mellett tegnap reggel tüzérsgünk elpusztított egy ellenséges megfigyelő állomást.

A Dardanellák bejáratánál lévő anatóliai ütegeink tegnap is hatásosan lövöldöztek az ellenség tüzérsgéi állásait és a Sedil Bahr szakaszban lévő táborát, valamint az ellenséges szállítóhajókat. Egyik ilyen hajón, amelyet lövedékeink találtak, tűz támadt. Az eltalált hajó oldalra fordult, végül felborult. A többi szállítóhajó, amelyen tüzérsgünk nagy pánikot idézett elő, sietve elhagyta helyét.

Más arevoualakról nincs lényeges jelenteni való.

Elviselhetetlen a drágaság.

Jobb kenyeret kapunk.

Az óriási drágaság és a közéletmezés kérdése foglalkoztatja a háborun kívül ez időszereint a közönséget. Gazdag és szegény egyaránt panaszkodik a nagy drágaságra, amely egyszerűen kétségbejti az embereket.

A nagy husdrágaság miatt, amelyet látjuk úgy a fővárosban, mint az egész országban nem bírnak megoldani, ma már a legtöbb család szívesen lenne vegetáriánus, de így sem tud boldogulni, mert a tisztelt termelők és a tenger sok közvetítő gondoskodik róla, hogy a huson kívül minden piaci cikkhez csak horribilis áron juthasson a városi közönség.

Ma már nemcsak a városi kofa, aki mindent elszed a termelőtől még mielőtt a piacra hozná áruját, de a falusiak is azzal indokolják a baromfi óriási árát, hogy a marhausz kilója 5 korona.

De hogy pl. a burgonyát, vagy pláne a gombát miért adják tízszeres áron, ezt csak a határtalan kapzsisággal lehet megindokolni.

Azt hisszük, hogy a hatóság erélyes fellépése a konyhakerti és más hasonló termények árának szabályozására tudna tenni valamit.

A mai városi közgyűlésen mint póttárgy kerül elő Weiszlovits Gyula tegnap ismertett indítványa. Az abban foglaltakat teljes egészükben theoretikus dolognak tartjuk, de vannak az indítványnak egyes pontjai, amelyek megérdemlik az eszmeeserét s annyi okos ember van a törvényhatóságban, hogy ha komolyan veszik a dolgot, módot találnak a helyzet javítására s arra, hogy ne legyen a város közönsége kiszolgáltatva teljesen a kofáknak és termelőknek.

Török dsámi és szegényház Nagyváradon.

Irtá és a Bihar megyei és Nagyvárad Részleti és Történelmi Egyet közgyűlésén felolvasta dr Karácsonyi János.

(Folytatás.)

Harmadik birtoka volt a váradi imaretnak Nagykeréki mindössze 54 házzal és 91 adófizetővel, tehát mintegy 455 lakossal, pedig hozzá volt csatolva Keresztes, Artánd (hibásan irták) és Septely (Szinél) lakatlan falvak, határok is. A bevalláskor az előjáróság nem csupán Nagykeréki, hanem a hozzácsatolt puszta határpontjait is felsorolta s csak így lehet megérteni, hogy akkoriban Nagykeréki nem csupán Zomlinal és Bojtal, hanem Tolddal, Böszörményvel, a Pázmányokról nevezett Panasz faluval és Tarjással is határos volt. A határvonal Nagykeréki és Bojt közt átvágta a debreczeni országutat és a mai meglevő Ördögárokknak hívott őskori hatalmas földműves Kismarja, a váradi imaret negyedik birtoka is elég kicsiny és szegényes volt 1665-ben. Csak 70 háza és 126 adófizetője, tehát mintegy 630 lakosa volt. Hozzá volt csatolva Nagymarja, Ádám és Kasza nevű elhagyott falvak területe is. Ennek határpontjait elég pontosan el tudta olvasni Karácson Imre, s megállapítható, hogy Kismarja 1665-ben keletről Pelbárhidával és Gyapolylyal, északról a pocsjai elpusztult várral és Esztárral, nyugatról Nagykerékivel érintkezett.

Az ötödik birtok Diószeg volt, abban az időben Bihar megye legnagyobb városa. 163 ház volt benne 293 adófizető lakossal, tehát

mintegy 1465 lélekkel. Értékessé tette az is, hogy 6-szor volt vásárja — Egyed, Sárfo (hibásan Sarkad), Kerekegyháza, (hibásan Hadkeréki), Kokad és a Karácsonról Érfalu helynek olvasott, de valóban Rácfalunak hívott, lakatlan falvak kerülete tartozott hozzá. A határ ekként érintette Jankafalva, Csokaly, Álmosd, Léta földjeit.

Területi nagyságra nézve leghatalmasabb volt a hatodik birtok Komádi. Várad 1598 iki ostroma alkalmával a tatárok iszonyan kirabolták és felégették Bihar megye nyugati részét s a lakatlanná vált földeket lassankint elborította a Körözs árja. Egyedül Komádban tudta magát fentartani a nádások között egy két hajdu. Ők kezdték legeltetni az elhagyott falvak földjeit s így azok Komádihoz csatoltattak. Ezek voltak Körözsperterd, Szakáll, Nyésta, Esz, Bozsód, Szöcsköd, Csökmő, Iráz, Tóki, Hat és a megfejtethetlen Kis (Konéz) nevű lakatlan falvak. A házak száma Komádban csak 97 volt, az adófizetőké ellenben 276, vagyis mintegy 1380 lélek. Ezek nagyon csekély földet szántottak fel a rengeteg határból, mert buza tizedük csak 97 kila volt. Mivel egy kila körülbelül 40 mai litert tett ki, a 97 kila 3880 literre vagyis az átlagos buza-termés 380 hektoliterre ment. Ellenben annál nagyobb volt a juhádó 2300 akese. Püspöki 500 akese juhádójával szemben. A terjedelmes határvonal érintette a ma is ismeretes Kutasért, Darvas, Gyarmat, Szeghalom, Okány falvak kerületét.

Komádival körülbelül egyértékű birtok volt Berettyóújfalú 115 házzal, 264 adófizetővel, tehát mintegy 1370 lélekkel. Ehez is nagyon sok lakatlanná vált falu határa tartozott és pedig Herpály, Andaháza, Szent-

kozma, Szentmárton és (a hibásan Szentjánosnak irt) Szentdénés. Három falu nevét nem lehet felismerni, annyira elvannak ferditve: Mürüg, Hanjanor, Legeltető alakokhoz hasonló falunevék ismeretlenek.

A siksági birtokok után következtek az imáret hegyvidéki birtokai. Ezek voltak Szalárd, Szentimre, Margita, a micskei uradalom és Mezőtelegd.

Szalárdhoz volt csatolva Késújfalu, Adorján (Akhirian és a felismerhetetlenségig eltorzult Petke. Adorján várán kívül még a malom is emlékeztetett Szalárdon az egykori Csáky uraságra, mert a malmot még 1665-ben is Csáky István malmának hívták. Határkirása is elég jól olvasható, mert (Jákó) Hodost, Süvegdet (az érthetetlen módon Lásédésnek olvasott) Kisújfalut, Tóteleket, Sétert (Szedsar-t) és a farnosi utat.

Szalárd után következett a kicsiny Szentimre. Házainak száma nincs felírva, adófizetői is csak 102-en voltak, úgy hogy buzatizede is csak 60 kila. Volt azonban egy (hibásan Edeki Ferendsenek irt) Rhéd ey Ferenetől újraépített értékes malma. E malmot azonban már előbb elkérte Várad meghódoltatója Alipasa s a tőle épített dsáminak ajándékozta. Mikor aztán Szentimrét Köprülü kapta meg, nehogy egy faluban ketten parancsoljanak, úgy egyeztek meg, hogy a Köprülü alapítvány igazgatója kezelje a szentimrei malmot is, de fizessen az Ali alapítvány igazgatójának évenként 6000 akestet (mintegy 180 koronát.)

Margitát a török hivatalnok hibásan, de állandóan Szentmargitának írja. 1665-ben 135 háza és 264 adófizető lakosa volt vagyis mintegy 1320 lélekszáma volt. Tehát Bihar megye jelentékeny helyei közé tartozott —

A város tanácsában, tudjuk, hogy megvan a jóakarát, hogy valamelyes megoldást találjanak, hisz ők is érzik a mai drágaságnak a súlyát. Csak erélyesen kell a dolog szanálásához fogni.

A kérdés megérdemli, hogy mindennél előbbrevalónak tekintsék a városházán ezt a kérdést, amely az egész város közönségét, 70.000 embert érdekel legközvetlenebbül. A kereskedelem szabadsága eltöri akkor, mikor az élelmiszer-uzsorával állunk szemben.

*

A közéletmezés egyik legfontosabb másik ágával: a kenyér- és lisztellátás kérdésével foglalkozott tegnap Nagyváradi város tanácsa.

E tárgyban történt felszólalásainkat bizonyos helyen félremagyarázták. Elégtételül szolgál, hogy most már a város tanácsa is belátta, miszerint a liszt- és kenyérellátás kérdésében tenni kell valamit.

A városi tanács tegnapi ülésén Lukács Ödön főjegyző a közéletmezési ügyek vezetője referált ez ügyben.

A miniszternek van egy rendelete, amely szerint a városi tanács, ha azt szükségesnek tartja, elrendelheti a buzaliszt és a tengeriliszt kiszolgáltatását keveretlen állapotban. Így intézkedtek is már több helyen, pl. Aradon.

Lukács Ödön főjegyző, tekintettel a sok panaszra, helyesnek tartaná a lisztnek keveretlen állapotban való kiszolgáltatását, ő azonban nem érzi feljogosítva magát ilyen intézkedés elrendelésére.

A tanács tagjai helyesléssel fogták a főjegyző előterjesztését s a lisztnek keveretlen állapotban való kiszolgáltatását elrendelte.

Tehát a közönség kívánságának elég lesz téve.

Fontos azonban, hogy a tengeriből ne

hosszu időre való mennyiséget öröklésen egyszerre a közéletmezési hivatal, nehogy hasznavehetetlenné, keserűvé válják a tengeriliszt.

Egyben felhatalmazta a tanács a közéletmezési hivatal vezetőjét, hogy akkor, mikor a közönség részére nullás lisztet adnak ki, a vendéglősök részére is utaljon ki a megállapított mennyiségnek megfelelően nullás lisztet.

Említettük, hogy a polgármester táviratban kérte a földmívelési minisztertől az engedélyt arra, hogy Nagyváradon 80 százalékos tuzaliszt és 20 százalékos tengeriliszt arányában láthassák el kenyérnek való lisztet a közönséget.

A földmívelési miniszter azt válaszolta a városnak, hogy ezen kérelmet a belügyminiszterhez intézze, mert az intézkedik a keverési arány megváltoztatása tekintetében.

A polgármester azonnal elküldte táviratát a belügyminiszterhez. Most várják a városházán a választ.

Ilyen intézkedések után, azt hisszük, meg szűnnek a panaszok s Nagyváradi közönsége jobb kenyérhez jut, ha nem eszik is tisztabuza kenyeret, mint a tisztelt vidék.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

környéke 1660 ben iszonyuan elpusztult, mert a mai Déka, Kohány, Genyete, Szunyogd, Lüki falvak mind lakatlanul állottak s a még előbb elhagyott Átorral együtt Margitához voltak csatolva. Az egyik malmot Csáky Pál malmának hívták, jelölül annak, hogy hajdan Margita is Csákybirtok volt. A vele és a hozzácsatolt pusztákkal határos falvak közül Bályok, (Bajok) Ábrány (Molnos) Petri, Bogyoszló, Kécs (Kécs) nevei eléggé felismerhetők, de Kis-paczi neve már Kisbadsra, a Bisztra mellett eső Terebes neve Szenbesre van fordítva.

A meiskei uradalom szintén szomorú képet tár elénk 1665 ben. Mindössze három község maradt meg a hatalmas uradalomban Micske, Tóti és Pappfalva. A háromnak volt összesen 252 háza és 450 adófizetője, tehát mintegy 2250 lelke. A többi falvak úgy mint: Pocklostelek, Kis- (most Vámos-), Láz, Szentlázár, Sanci, Terje, Alsó-Felső Darna, Sástelek, Középes, Almaszeg, Várvis, Ujfalu, Bélmező, Cséhtelek, Bozsaj, Terebes és még 5 felismerhetetlen nevű falu lakatlanul állott. Az egyik malmot még Zólyomy-malomnak (Szolomóglu) hívták s így még emlékeztet a híres Zólyomy család földesuraságára. A határpontok a margitai hidnál kezdődtek és érintették nyugaton Fancsika, Olaszi, Kőbökut, Sárszeg, délen Tataros, északon Széplak, Baromlak, Bártfalva és Felső-Ábrány határait.

Az utolsó birtok volt Mezőtelegd, más néven Kisváradi, talán azért, mert 1660 előtt a nagyváradi urak mind ott nyaraltak kisebb-nagyobb udvarházaikban. 1665 ben csak 83 ház volt itt 139 adófizetővel, vagyis mintegy 695 lélekkel.

Mezőtelegd vidéke már nem volt oly rettenetesen elpusztult, mint Biharmegye nyugati része. A körülötte levő falvakból csak Telkesd (hibásan Berkes) és Szabolcs volt hozzácsatolva, a többi tehát lakott volt. Említik is a határleírásban a szomszédos Pósatelket (hibásan Pozasasa), Pusztajlakot Szakadátot. Fennállott még akkor Telegden a kastély és ennek a szomszédos Jenő falufelől nyíló kapuja mellett volt Rákóczi malma, odább pedig Csáky István szatmári kapitány malma. S valóban másunnak is tudjuk, hogy Csáky István felesége Lónyay Margit révén Telegden bitokos volt.

Ha már most végig tekintünk a Köprülitől a nagyváradi dsáminak és szegényháznak ajándékozott birtokokon, úgy látjuk, hogy a Rákóczi, Rédey, Csáky és Zólyomy magyar családok voltak azok, a kik jószágaik elvesztésével bünhődtek. Maguk azonban azon mezővárosok és falvak, a melyek Köprüli alapítványához jutottak és így vakuffálettek, a többiekhez mérve szerencsésen jártak, mert ezek állandóan egy földesuraság alatt lévén, nem voltak oly szörnyű zsarolásnak kitéve, mint az agák, szpahik és egyéb, folytonosan változó katonatisztek birtokai. Ha e városok, falvak előjárói egy kicsit megkenték a vakuf igazgatójának a kezét, ő megelégedett mindig a régi adóval és így a szegény magyaroknak nem kellett a türehtetlen adózás miatt földönfutókká lenniök.

Igy vált a magyar nemzetnek javára, hogy Köprüli vallásának tételei ellenére szerencsés következetlenséggel vagyona egy részét itt Nagyváradon templom és szegényház építésére, fenntartására fordította.

(Vége.)

XV. Benedek pápa és az olasz háború.

— Római levél. —

Azoktól a hírekből, melyeket a pápának Spanyolországban vagy Svájcba való esetleges átköltözéséről az egész világ liberális sajtójában nyilvánvaló céllal elhelyeztek, világosan látható, mennyire teljes értelmetlen az ugynevezett garancia-törvény, melyet annak idején a pápai székek felajánlották és mint helyes volt, hogy a római Kuria ezt a törvényt nem fogadta el.

XV. Benedek pápa béke pápa. Így fogja őt nevezni a világtörténelem. Hogy még szűkebb hazáját is bele heccelték a páholytestvérek a háboruba, atyai szívét mélyen megszorította. Azt remélte, hogy mindazok a hadakozó népek, melyeknél az ő fiait táborban vannak, meg fogják hallgatni az ő szavát, a világ összes katolikussait figyelmeztetni kívánta, hogy vessenek véget ennek a borzalmas vérontásnak. E helyett mélyen gyászoló szívvel látja hazáját is a háboruba belerántva és meg kellett érnie a szabadkőműves izgatók diadalát a jobb elemek felett. Azt is jelentik, hogy a volt államtitkár Mery Dell Val bíbornok szép nyaralóját, a Castel Candolfo villát a pápa az olasz Vörös-Keresztnek rendelkezésére bocsátotta és ugyanezen célra 100 ezer lírát adományozott. Ami a Castel Candolfót illeti, ezt már évekkel ezelőtt, amikor az apácákat a szabadkőműves kormány elűzte, két kongregációnak adta át a pápa. Azonfelül ugyanő a legutóbbi földrengés után elrendelte, hogy ott 600 árva gyermeket elhelyezzenek és egészen az ő költségén neveljenek. Ami a második pontot illeti, Benedek pápa minden hadviselő katolikus felnek juttatott adományaiából. Így nálunk is Sapiaha Adám herceg, krakkói herceg püspöknek 50.000 lírát adott át és megbizta, hogy ezt az összeget jótékony célokra fordítsa. Franciaországnak és Belgiumnak is jelentékeny pénzadományokat juttatott a pápa, hogy azt a sebesültek és menekültek közt osszák szét.

Igy tölti be XV. Benedek pápa hivatását és ez ellen a szent életű férfiú ellen fordulnak a szabadkőműves páholyok gonosz szellemei. Csaknem 100 év óta fázdoszik a páholy (hívják a testvéreket akár mint egykor carbonatíknak akár mint most „kőműveseknek”) azon, hogy gyűlöletüket a Habsburgok katolikus államai ellen irányítsák és azokat megtámadják. Tudják ezek az urak, hogy nálunk a katolikus és a dinasztikus érzés egymást támogatják és épp azért mindent elkövetnek, hogy végre felléphessenek azok ellen, akik az egyházért, a hazáért és királyért életüket áldozni képesek. Fázadhatatlanok ebben a minden rend és kultúra elleni munkában és nem riadnak vissza sem a törtől, sem a bombától, sem más gyilkoló eszköztől, csakhogy céljukat elérjék.

Magyarország és Ausztria keresztény államok, a dinasztia hű az egyházhoz, ennélfogva az izgatást mindhárom ellen kell folytatni és angol kezdeményezésre a francia pénz Olaszország szabadkőműveseiben megtalálta aljas céljaihoz a megfelelő eszközöket.

Évek óta arra törekszenek a keresztény ellenes társaságok Olaszországban, kivált Rómában, hogy egyházellenes politikájukat az utcára kivigyék. A francia páholy fizeti őket és az általuk rendezett tüntetések ez előtt gyakran súlyos gondokat okoztak az olasz kormányoknak. A legutóbbi években a római vezető egyesület, a „Societa Anticlericale Giordano Brunó” mely alatt állanak a többi keresztényellenes egyesületek, megkísérelte, hogy kormeneteknél és más alkalmakkor a római néppel egyházellenes botrányokat rendeztessen. Ezek dacára a katolikus munkásság erélyes fellépése elől meg kellett hátrálniok, mert ezek néhányszor bizony bottal is készek voltak a rendet

helyreállítani. Így történt ez a „Madonna del Carmine” körmenetnél, mely azóta Róma legnépszerűbb ünnepéje lett, a „Giordano Bruno” urai pedig a rövidebbet huzzák. Sem ereje, sem akarata nincs a kormánynak, hogy ezt a tüntető csőszelékét és vezetőit, akik az emberiség szemetéjéből kerülnek ki, megfékezze és bár eleinte csak úgy tessék-lássék módjára, megkísérelte, hogy ezeket a kétes firmákat a Tiberis tulsó partjától távol tartsa, de a magas protektorok, akik ezt a sőpredékét fedezik, lehetővé tették, hogy az egyesület a Vatikán ablakai alatt nyílt arcátlanossággal üsse föl sátrát. Ilyen tényekkel szemben a Curia tehetetlen, sőt arra is el kell készülnie, hogy azon a nem is olyan távol levő napon, mikor remélhetőleg egy súlyos harcéri vereség öntudatra kelti az olaszokat, a forradalmi hangulatu nép a Vatikán kapuit is megostromolja és esetleg a pápa személyét is veszélyezteti. Hol lesz akkor a garancia-törvény és hogyan lenne a gyenge kormánynak bátorsága és ereje, hogy ilyen kihágásokat elnyomjon? Ki gondoskodnék akkor a szent Atya biztonságáról? Ezek azok a súlyos okok, melyek a semleges katolikusokat azon meggondolásra vették, nem volna-e szükséges a pápának Rómából elutaznia?

Amint VI. Pius keserves tapasztalatok után tanuja volt a forradalomnak, mely a francia egyházat elszakította és őt magát is az olaszoktól megóvta, épp úgy VII. Pius kénytelen volt személyes szabadságát egy kétértelmű konkordatum útján föláldozni és szegényletes megaláztatások árán visszavárolni birtokait, hogy azokat 1809-ben újra elveszítse. A római Kuria főelve azonban mindig az volt, hogy igényeinek érvényesítését sehol se adja föl, hanem csak a kellő időt várja be.

IX. Pius is menekülni kényszerült Rómából; Róma azonban nem állhat fenn pápa nélkül. Valamennyi ismét visszatért, mert van isteni igazságosság és ha ez a gyilkos háború, melyet a páholy felszított, arra is kényszerítene XV. Benedeket, hogy az örök várost elhagyja, ha minden meginogna is, ahol a hit hiányzik és — mint Goethe mondja: az igazság szembe volna kötve és minden szemfényvesztő félrevezethető — mégis segíteni fog az Isten, még ahol az emberek nem is tudnának segíteni, mert él az Isten, aki büntet és igazságot szolgáltat.

Jézus Szent Szive.

Pénteken Jézus szentséges Szivének ünnepe lesz, a legszentebb szivé, melynek az egész hónap szentelve van. Jézus megdicőült szive nemcsak az isteni szeretetnek és irgalmasságnak kutforrása és székhelye, hanem annak megszemélyesítője. E sziv maga a szeretet és irgalom.

A Szent Sziv tisztelete már az egyház legrégebb idejében is el volt terjedve, régi magyar dodexekben megtalálhatjuk már a Szent Sziv tiszteletére írt himnuszokat, melyek tanuskodnak a régi magyarok ábitatáról. De ez a tisztelet csak később lett általánossá az egyházban. Boldog Alacoque Margit jelenései voltak döntő befolyással arra, hogy e tisztelet általánossá legyen. Boldog Alacoque Margit 1675. július 6-án látomást látott, az Ur Jézus jelent meg előtte Parayle-Moniában s meghagyta neki, hogy a Szent Sziv-ájtatosságot is megfesse s terjessze. E átomások felett nagy viták folytak, míg teljes hitre találtak s csak XIV. Benedek pápa ruházta fel először bucsúkkal azt az ájtatosságot, mely e víziók nyomán keletkezett. Jézus Szent Szive ünnepét IX. Pius tette nyilvános ünnepé körülbelül 45 évvel

ezelőtt s az Urnap nyolcadának péntekjére tette azt. Azok a kinyilatkoztatások, melyeket az Ur Jézus Boldog Alacoque Margitnak tett, readkivüli kegyelmeket ígérnek a Szent Szive tisztelőinek s mióta ezek a kinyilatkoztatások megnyerték a hihetőség legfelsőbb szentesítését, a Szent Sziv ájtatossága ropant elterjedést nyert.

A Szent Sziv jelvénye a töviskoszorú, átszurt sziv, melyből lángok törnek elő, a lángok között a keresztel. E sziv az értünk minden szenvedést elviselni kész szeretet megszemélyesítője. — Szorongatásainkban menedékünk, imádásunknak legszentebb tárgya.

Pénteken lesz Jézus legszentebb Szivének ünnepe. E napon a székesegyházban ünnepi istentisztelet lesz, melyen a nagy misét reggeli 9 órakor Grócz Béla nagyprépost, apostoli protonotárius, püspöki helynök tartja teljes segédlettel.

Királysértéssel vádolt földmives.

Jelenet egy szeghalmi kormcsában.

— Saját tudósítónktól. —

A magyar nemzet minden polgára tekintet nélkül a különböző társadalmi osztályokra, szeretettel és őszinte rajongással volt és van eltelve mindig az uralkodója iránt. Feltűnő kivétel az az eset, melyben a nagyváradi kir. törvényszék vádтанácsa tegnapi határozot.

A kitűzött királysértési pernek szereplője U. Nagy Sándor szeghalmi földmives volt.

Az esemény, amelynek fura következményeként a királysértés keletkezett, egyik szeghalmi kormcsában játszódott le.

Március hó 11-én délután Vigh Péterné kormcsájába tért be U. Nagy Sándor, aki már előzőleg bepálinkázott. Nem volt azért még részeg.

A kormcsában U. Nagy Sándor leült H. Papp István asztalához. Ez borozgatott, ő pedig tovább folytatta a pálinkázást. Az időt egy darabig csendes beszélgetéssel töltötték el.

Egyszerre csak a kormcsaajtón két ismeretlen, idegen és züllött alak lépett be. Leültek ezek is egy asztalhoz és nélkül-hogy valamit rendeltek volna, elkezdtek hangosan nótázni. Hallgatta jó ideig U. Nagy Sándor az éktelen nótázást, majd oda fordult kérdő szókkal az idegen nótázókhoz.

— Hova valók vagytok, kik vagytok atyafiak?

— Szerbek vagyunk, a háborúból jövünk — felelték az idegenek.

Mikor ezt a feleletet U. Nagy Sándor meghallotta, felpattant a székeről, neki támadt dörgedelmes szavakkal az idegeneknek. Szó szót követett, U. Nagy Sándor rettenetes dühbe jött és a kormcsárosné, a kiszolgáló leány, valamint a két jelenlevő muzsikussal szembe fordult, hogy a királysértés ellen a király ellen.

A gyalázó kifejezések miatt emelt ellen e vádat az ügyészség.

A vádlott U. Nagy Sándor azzal véde-

kezett, hogy ő a kifejezéseket a szerb király ellen használta. De mivel erre vonatkozólag a tanuk nem tettek semmiféle említést a királysértési part főtárgyalásra tüzte ki a vádтанács.

A női felsőkereskedelmi iskola Nagyváradon.

A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok által a múlt év szeptember havában nagy áldozattal megnyitott női felső kereskedelmi iskola alsó osztálya e héten fejezi be tanévét a szokásos vizsgákkal, amelyekben a felső kereskedelmi iskolák szervezete szerint csak azok felelnek, akik valamely osztályzati jegy elnyerésére kötelesek; ennél fogva a taneredményt a tanári kar a vizsgálat előtt általánosságban már megállapította. Az eredmény azt igazolja, hogy az iskola jól van szervezve és hogy a leány tanulmányag Nagyváradon oly jó, hogy teljesen megbirkózik a felső kereskedelmi iskola tananyagával.

Ez az eredmény kétségtelenné teszi, hogy a női kereskedelmi iskolának létezése Nagyváradon már régóta érzett szükségét elégíti ki és mégis felmerül az a kérdés, vajjon megnyílnak-e ez iskolának kapui a folyó évi szeptemberben kezdődő tanévben is?

A dolog ugyanis úgy áll, hogy a kormány a női felső kereskedelmi iskolákat egyáltalában nem segízezi; a törvényhatóságok azon határozatait pedig, amelyekkel a nagyváradi női felső kereskedelmi iskola fenntartását és fennállását állandó évi segélylyel biztosították, a háború okozta szűk anyagi viszonyok miatt egyelőre nem hagyta jóvá a kormány; a Kereskedelmi és Iparkamara segélye pedig saját anyagi viszonyainak megfelelő ugyan, de mégis oly csekély, hogy az iskola fenntartásának egész sulya a viszonyok megváltozásai a „Kereskedelmi Csarnok”-ra nehezedik.

A „Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok”, amely az első tanév fenntartási költségeinek hiányát sajátjából fedezte, készséggel meg fogja hozni a második tanévben is a szükséges áldozatot, ha ennek nagysága nem fogja erejét túlhaladni, vagyis, ha a befolyandó tagdíjak a szükséglet egy nagy részét fedezni fogják.

Mielőtt tehát a „Kereskedelmi Csarnok” a női felső kereskedelmi iskolának a folyó évi szeptemberben leendő megnyitását elhatározná, kell, hogy azon tanulók száma felől, akik a jövő tanévben beiratkozni kívánnak és a tandíjat tandíjmentességi alap hiányában megfizetni is képesek.

Ezek azok az okok, amelyek miatt a „Kereskedelmi Csarnok” a következő felhívást intézi a szülőkhöz:

Tisztelettel felkérjük Nagyvárad város és Biharvármegye azon szülőit, akik leánygyermeküket a nagyváradi női felső kereskedelmi iskola alsó, vagy középső osztályába az 1915/1916. tanévben beiratni kívánják, hogy ezt az iskola igazgatójánál, dr. Kovács S. János urnál folyó hó 20-ik napjáig bejelenteni sziveskedjenek; mivel az iskola csak megfelelő számú tanulók jelentkezése esetében fog megnyitni.

Nagyvárad, 1915. évi június hó 6-án.

A Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok elnöksége:

Reismann Mór, Dr. Hoványi Géza,
kir. tanácsos, elnök. országgyűlési képviselő,
iskolabizottsági elnök.

x Mindennemű **molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

A Gyermeknap programja.

„Csendes gyermeknap“-nak gondoltuk az idei háborus gyermeknapot, minden program nélkül, amikor csak fehéribás iskolás leánykák fognak az utcán buzgókodni a gyűjtés munkájában. De nem így lett. Megmozdult a társadalom, a hadi árvák sorsának biztosítása céljából erősebben kezdett lüktetni a társadalom szíve. Minden jó ember közre akar működni a nap sikere érdekében és egyszerre csak azon vesszük észre magunkat, hogy a Gyermeknapnak van programja. Nagyvárad egész társadalmát állította azt össze. E szép programból ma a következőket közöljük:

1. **Urna gyűjtések.** Szombaton a város különböző pontjain 40 urnánál a polgármester által felkért védnökök vezetése alatt folyik a gyűjtés. A védnökök ösmerőseik köréből a gyűjtés eszközzésére mintegy 10 tagból álló hölgybizottságot alakítanak. A hölgybizottság tagjai fölkéretnek, hogy az urnákat virágokkal ellátni sziveskedjenek. Az urnánál a perselyes gyűjtés eszközzésére, virágok elárúsítására iskolás leánykák osztatnak be. A leánykák beosztását az urnához Személy Kálmánné, Bögös Lajosné, Belezny Antelné, Páll Ilona és Várszeghy Lajosné urnák eszközlik.

A védnökök névsorát közelebb hozzuk. A szokásos utcai gyűjtés ezidén csak szombaton lesz és pedig reggel 8 órától este 7 óráig.

2. **Templom-gyűjtés.** Vasárnap a város összes templomaiban nagyobb szabású, lehetőleg énekes isteni tiszteletek tartatnak, mely alkalomból a Gyermeknap javára s illetőleg az elesett hősök árváinak gyámoztatására templom-gyűjtések eszközöltetnek. A polgármesteri hivatalnál eddig a következő templom-gyűjtések jelentettek be: váradvelencei, újvárosi, kapucinus-utcai, váradolaszi és Premontre-rendi róm. kath. templomokban; a Tisza Kálmán-téri gör. kath. magyar templomban, a Szent László-téri és velencei gör. kel. templomban, újvárosi, olasz és velencei templomokban, az ág. ev. és a neológ izr. templomban és a baptisták imaházában.

3. **Térzene.** Szombaton d. e. 11—12-ig és d. u. 6-tól 7-ig a Bémer téren a honvédszenekar és a 70 ik gy. e. zenekara térzenét adnak a Gyermeknap alkalmából.

4. **Színházi előadás.** Vasárnap délután Pásztor Ferenc vezérigazgató buzgó közreműködése mellett a Szigligeti színházban előadás tartatik, mely alkalommal Budapestről a „Testvériség Egyesület“ dalárdája is hangversenyez.

5. **Templomi hangverseny.** Ugy értesülünk, hogy vasárnap d. u. 5 órakor a neológ izr. templomban a Gyermeknap javára belépti-díj mellett nagyszabású templomi hangversenyt rendeznek a helybeli kamara zenészek. Ezen hangverseny programját is közölni fogjuk.

6. **Iparos ifjusági egyesületi záróünnepély.** Szombaton 12 óra este 8 órakor az Ipartestület támogatásával belépti díj mellett a Gyermeknap javára szintén ünnepély tartatik az Arany Sas nagytermében, mely alkalommal a vall. és közokt. miniszter szorgalmas és jó magaviseletű iparostanulók részére adományozott 80 koronás jutalom díja is kiosztásra kerül.

Valószínű, hogy a Gyermeknap programja még ezzel nincs kimerítve, az esetleges változásokat és bővítéseket később hozzuk. Szóval az érdeemes rendezőség úgy látszik mindent megtesz a nap sikere érdekében, hogy elesett hőseink árvái minél határozottabb támogatásban részesüljenek.

A Citta di Ferrara bombái Fiuméra.

(A Magyar Kurir jelentése.) Kedden hajnalban három óra tíz percek hatalmas detonációra ébredt Fiume lakossága. Az első robbanást rövidesen követte a másik, majd három-négy perces időközökben újabb dördülések reszkettették meg a levegőt. Nem telt el öt perc, a véros egész katonasága alarmirozva volt és sűrű gépfegyver- és puskaropogás jelezte, hogy valami rendkívülinek kellett történni. Akik az ablakokhoz futottak, meglepetve látták, hogy a város Abbazia felé eső részén a Ganz Danubius hadihajógyár és a közlajfinomító gyár felett a Citta di Ferrara gyönyörűen kivilágított olasz kormányozható léghajó kering és bombákat dobál, amelyek vakító fénycsóvát írva estek le a gyárváros környékén.

Közel félóraig dolgozott „hü szövetségünk“ hadigépe a magyar kikötőváros fölött, majd a rizshántoló gyár, a kivándorlási palota és a pályaudvar felett ellebegve. Lussinpiccolo irányában eltávozott.

Alig ment a kifli alaku léghajó a tenger felé, rögtön utána a város felé rohantak a városi tüzoltók és mentők. A tüzoltók kevéssel utóbb már vissza is tértek, mert az olasz bombák nem gyújtottak.

A mentők kétszer is visszafordultak és kórházba szállították a bombavetés négy sebesültjét: a Ganz-Danubius gyár tövében lévő Osteria a la Perla di Fiume kis koresma lakóit. Ezek Bodola vendéglős családja, az első robbanás után a veszélyes helyről Contrida felé menekültek. Alig tettek azonban ötszáz lépést, egy bomba osztrák területen az országuton leesett s előtűk robbant fel. Egyiküket, Bodoláné nővérét megölte, a koresmárosnét és két gyermekét súlyosan megsebesítette.

Az olaszok tizennégy bombát vetettek. Ezek közül egy nem robbant fel. Az első a Fiumei magyar olajipar részvénytársaság gyárhelyiségére esett és fedelén négy négy-szögnyi lyukat szakítva betörte a padlást. A második az olajgyár udvarán explodált, a harmadik a vasuti vontató telep és a fűtőházfőnökség elé esett le az utra. Ez volt talán a legnagyobb hatása. Négy lyukat vágott az uton. A vontató telep lakásainak ablakai mind betörték. Egy bombaszilánk egy mozdonyvezető földszinti lakásának ablakán hatolt be. Betörte a faredőnyt és a két rabiefalca keresztülmenve, a fürdőszobában akadt meg. Rácz Vilmos főmérnök, máv. fűtőházi főnök első emeleti lakásának a hálószobájába szintén beesett egy szilánk, éppen az ágy szélét surolta.

A Ganz Danubius hadihajógyár telepe sértetlen maradt, mert oda nem hullottak bombák, hanem a mellette levő Union vegyi ipar részvénytársaság raktárhelyiségre.

Majd nyolcvan méternyire innen esett le a cantridai uton az a bomba, amely a Bodola-család tagjait megsebesítette. Valamivel odébb az országuton robbant fel egy másik bomba, és bezúzta a cantridai fűtőszálló összes utcai ablakait. A következő a Villa Erica kertjében explodált, az utolsó pedig a Ferlénház közvetlen közelében és tönkretette egy Dubrovicsné nevű asszony lakását. Szerencse, hogy ez az asszony tegnap elutazott és így senki sem látván a lakásban, emberéletben nem esett kár.

Az a bomba, a mely nem robbant föl, az Olajipar részvénytársaság gyára mellett a San Nicolóra vezetett uton esett le. Bár sziklára esett, nem robbant föl. Hosszu, fehérre mázolt, hajógyugolyó formájú, hegyesvégű alkotmány, akkora mint egy nyolchezes malac.

* **Eladó** egy tiszta emdeni gunár 40 kor. 2 drb. tiszta emdeni tojó lúd 20—20 kor. Péter-utca 12. szám.

..HIREK..

II millió.

A magyar katonákból a legendák és a klasszikus eposzok aranyos patinájával bevont csodás és tüneményes lények lettek. Talán nincs elegendő papiros sem, amelyre fel lehetne jegyezni azokat a végtetenül imponáló és magukkal ragadó tetteket, amelyek a bátorság, a hősiesség, a kitartás, és energia kiolthatatlan és kifogyhatatlan ereiből táplálkoznak.

És milyen a magyar katona szíve! Az a dobogó kebel, amely a srappellfelhőkkel borított égre is kitudja csalni a napsugarat, a véres zivatarok idején is tud teremteni enyhe oázt és a golyósüvítés mellett is képes az otthonra, a házra, az asszony, a gyerekekre gondolni.

A magyar katonák szívének páratlan érzéséről, szinte tulhevitett lángolásáról tesz bizonyosságot az a jelentés, amely arról számol be, hogy a magyar katonák tábori postautalványokon mostanában **11,042.854 koronát küldtek haza.**

Minden színező jelző nélkül, minden pöz nélkül egyszerűen és nemesen ennyit küldtek haza a küzdő, derék magyar katonák. Mig egyik kezükben a fegyverrel és a karddal pusztítják az ellenséget és mentik meg a hazát, a másikkal a megtakarított pénzüket garasról-garasra rakják és hazaküldik a családnak. A csatatérekön véruk drága folyama festi bibirosra a fekete földet és ők mégis a harcok gyótró tüzeiben is hazagondolnak.

A megtakarított pénzekből dus aranyfolyamokat indítanak el, hogy azoknak gyógyása tegye nyugodttá és biztossá a kis család létét, amely a heroikus szívű és póztalan, földszagu magyar katonák győzelméért imádkozik.

* **A budapesti egyetem új rektora.** A budapesti tudományegyetem tanári kara az 1915—16. tanévre Beöthy Zsoltot, a hírneves irodalomtörténészt választotta meg rektorrá.

* **A tüdőbetegek szanatóriumának átadása.** A tüdővész ellen védekező egylet tudvalevőleg elhatározta, hogy szanatóriumát a háboru tartamára átadja a katonaságnak, tüdőbajos katonák elhelyezése végett. Tegnap történt meg az átadás, melynél az egylet részéről dr. Karácsonyi János elnök, Rimler Károly, dr. Hoványi Géza, dr. Medvigy Gábor, Kőszeghy József, Örmöy Gyula, a katonaság részéről dr. Sauer Bélint főtörzsorvos, dr. Sándor Lajos ezredorvos, dr. Frankó József főhadnagy és Seidl katonai építész voltak jelen. Az átadás szabályszerű leltár mellett történt; a katonaság a szanatóriumot díjtalanul fogja használni, csak a kellő karbantartásról gondoskodik.

* **A hadikölcsön sikeréért.** Békésabáról írja tudósítónk: Páratlan agitálást fejtett ki a hadikölcsön sikere érdekében Csernus Mihály rk. segédlelkész. Fáradságot nem ismerve agitál a kath. hívek körében, úgy hogy a hadikölcsönjegyzések meghosszabbítása óta az ő biztatására és sürgetésére jegyzett kölcsön összeg eddig meghaladja a 160,000 koronát.

* **Papszentelés.** Pénteken, szombaton és vasárnap papszentelés lesz a nagyváradai székesegyházban; a folszentelendők első nap az alszerpapi (subdiaconus), második nap a szerpapi (diaconus), vasárnap az áldozópapi rendet veszik föl. Subdiaconus lesz Szabados Antal, diaconus Beöthy György és Kompassz Árpád, misés papokká pedig Hozspodár Balázs, Riegel Géza és Papp András nagyváradai és Mayerhoff Péter pécsi egyházmegyei végzett papnövendékek. Papp András testvéröccse Papp Jenőnek, a Tiszántúli kitűnő tollu munkatársának, a ki most a harctéren küzd a hazáért. Riegel Géza első szentmiseáldozatát hétfőn reggel a Szent Vince-intézet kápolnájában mutatja be. A papszentelés szertartását gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök fogja végezni.

* **Drágasági pótlék, mint előleg.** A városi havidijas irnokok, dijnokok, becsücsök, szolgák, — akik fizetésrendezésben nem részesültek, — kiknek részére a törvényhatóság a múlt évről 10 százalék drágasági pótlékot szavazott meg, együttes kérvényben az iránt folyamodtak a tanácshoz, hogy eme óhajta várt segítséget előleg címén részükre kiutalni szíveskedjék, beleegyezésüket nyilvánították abba, hogy ha a törvényhatósági határozat kormányhatósági jóváhagyást nem nyerne, az elélegként adott pótlék fizetésükből részletekben levonassék. Tekintve a fent hivatkozott alkalmazottak valóban súlyos helyzetét az elviselhetetlen drágaság közepe, valóban humanus gondolkodást tanusítana a kérvényezőkkel szemben a tanács, ha a kért előleget részükre rövid idő alatt csakugyan folyósítaná. A kérelmet különben a törvényhatósági bizottság jóindulatába is ajánljuk, különösen azért is, mert a város ezen leggyengébben dotált alkalmazottjai valóban rá vannak szorulva a drágasági pótlékre, különben is csak idő kérdése, hogy hozzájuthassanak, amíg ugyanis a hivatalos utat a miniszteri jóváhagyásig az iratok megjárják.

* **Ausländer 30 százalékos ár-emelést kér.** A vármegyei hajduk részére Ausländer S. katonai szállító készíti az egyenruhát. Tekintettel az egyenruha szövetek és kellékek terén mutatkozó rendkívüli áremelkedésre, tegnap kérvényt adott be a szállító a vármegyéhez. A kérvényben 30 százalékos emelést kér Ausländer. A kérvénnyel a juniusi közgyűlés foglalkozik.

* **A váncsodi ref. egyházat komoly veszedelem fenyegeti.** Sulyok István ref. esperes tegnap érdekes beadványt intézett Fráter Barnabás alispánhoz. E szerint a váncsodi református egyházban az egyházközség tagjainak legnagyobb része nem fizeti az egyházi adót. A hátralék ma 3231 K 95 fillért tesz ki. Hiábavaló volt minden szigorúsága az egyházi hatóságoknak, a hűvek nem akarnak fizetni. Sulyok jelentése szerint, mikor vizsgálattartás végett Váncsodon tartózkodott, arról győződött meg, hogy a lakosság között sohse forgott annyi pénz közkézen, mint most. Ennek dacára nem akarják fizetni az egyházi adót. A hátralékok miatt komoly veszedelem fenyegeti az egyházat. Nehogy a baj még növekedjék, az esperes az alispánhoz fordul segítségért.

* **Még sem azé a madár, aki megfogta.** A tenkei főszolgabíró egyenesen a belügyminiszterhez intézett kérdést az iránt, hogy kié az a kártékony vad,

amit a vadászterület tulajdosa lelő, ha a vadászterület bérbe van adva. A kérdésre tegnap válaszolt a miniszter. E szerint a vadászterület tulajdonosának jogában áll a területen pusztítani a kártékony vadakat, azonban az elpusztított vad a terület bérletjéért illeti meg.

* **A negyvenkettések feltalálója díszdoktor.** Berlinből jelentik: Báró Bauer Miksát, a negyvenkettés mozsarak feltalálóját, a berlini tudományegyetem a filozófiai kar díszdoktorává avatta.

* **Javitják Mezey Mihály utca burkolatát.** Nagyvárad utcai soha sem voltak valami kitűnő karban, de most különösen el vannak hanyagolva. Némelyik utcán valószínűleg iszterkisírtés kocsival járnak. Ezek közé tartozik Mezey Mihály-utca, amelynek kiaszfaltozását már elhatározták, de a pénz sehol sincs az aszfaltozásra. A városi tanács most az utca uttestének a kijavitását rendelte el s a munkálatok sürgős végrehajtására utasította a városi mérnöki hivatalt.

* **Elveszett a Szent László templomtól Körös-utcán a Hármass-utcáig egy vékony arany nyaklánc ezüst éremmel.** Mivel a megtalálót ismerem kérem azt szíveskedjék a Tiszántúli kiadó hivatalába beadni.

* **Kiadó egy igen esinos modern utca kétszobás lakás fürdő szobával Lakatos u. 6. sz.** Értekezhetni Paksyék háztulajdonosok Kálvária utca 23.

* **Nagyvárad és vidéki gyengélkedő katonasághoz küldök figyelmében, óvakodjanak a hamisított konyakoktól és boroktól.** Ajánlok valódi konyakot, bort, likört, rumot, szilvóriumot, seprőt, borovicskát. Egy nagy üveg valódi konyak 3 korona. Harcotterre szállítok 35 dekás posta dobozokat és 5 kilós posta ládákat ingyen csomaglással. Valódi Suchard kakao 1/4 kiló 1.90 Szardínia nagy doboz 80 fillér. Szalámi, lipői turó, málnaszörp, cukorkák nagybani árak mellett. Ostsé, fillé, ruszlik és sóshering külön halosztályamban kaphatók. Vigyázat! Aszódi 8-féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan. Aszódi Kossuth-utca és Rákóczi-ut.

* **Kiadó modern berendezésű bútorozott szobák, valamint irodahelyiségek modern berendezéssel, hosszabb vagy rövidebb időre.** Nagysándor-u. 4.

* **Forolim** biztos és gyors hatású háziszser kéz és lábizzadás ellen üdit! szagtalant! nem zsiros! nem ragad! Ára 1 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota.

* **Kiadó a Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara épületében (Teleki-u. 11.) egy garçon lakás és az alagsorban egy műhelyhelyiség, azonnal.**

* **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

* **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* **Szeplő-májfolt** ellen megbecsülhetetlen az YPO krém és szappan, mely eltünteti a ráncokat, mittessereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13—02.

* **Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó.** Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

* **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Három szobás utcai lakások** a város központjában, I. és II. emeleten előnyös bér mellett kiadók, a Biharmegyei Takarékpénztárnál, Kossuth-utca 3. sz.

* **Ingtatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutácson áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária elpógyár r.t.

* **Okleveles tanító, a nagy szünetidőre magántanítást vállal.** Cím a kiadóban.

* **Nem szoktem meg, nem tüntem el,** csak műhelyemet, raktáramat helyeztem Rákóczi-ut 7. sz. alá az udvarban félemeletre. Igen kérem t. vevőimet továbbra is szíveskedjenek felkeresni, rendeléseikkel, Simon Gyula hangszerkészítő. Az összes hangszerek eladása és javítása, nagy választék háborus lemez újdonságokban.

* **Polcskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* **A Nagyvárad takarékpénztár** értesíti ügyfeleit, akik hadikölesön kötvényeket jegyeztek, hogy az összes szabad és zárolt kötvények megérkeztek és a kiadott elismervények ellenében átvehetők.

* **Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

EGYESÜLETEK

* **A Katholikus Kör választmánya** tegnap tartotta rendes ülését. Jelen voltak: Dr. Lábán Lajos világi elnök, dr. Karácsonyi János egyházi elnök, dr. Vueskies Gyula, Dús László, Grócz Béla, dr. Némethy Gyula, Böszörményi Géza, Imrik S. Zoltán, Szahländer Károly, Tóth Imre, dr. Imrik Gusztáv, dr. Krüger Aladár, Balázsovits Jenő, Kelemen Kálmán, Karger Sándor, Jánosy M. Aurél, dr. Kovács S. János. Az elnök mindenekelőtt a választmány nevében igen meleg szavakkal üdvözölte Szahländer Károly vál. tagot 80. születésnapja alkalmából. Felolvastatták Siket Traján és Brém Lőrinc köszönő sorait a választmány részéről hozzájuk juttatott üdvözlétért. Brém Lőrinc ez alkalommal bejelentette, hogy a kör alapító tagjai sorába lép, a mit a választmány örömmel és éljenzéssel vett tudomásul. Új tagokul felvették: Machnyeczky Viktor, Ujtoivits László (Debrecen) és Jankay Mihály.

IRODALOM

* **A "Vasárnapi Ujság"** junius 6-iki száma folytatja a galíciai előnyomulásunk bemutatását saját tudósítói fényképeiben, különösen a Dembicza, Pilznó, Jaroslau körüli harcokról közöl érdekes felvételeket, melyek azon melegiben mutatják be a nagy csatákat. Szépirodalmi olvasmányok: Szemere György és Strug András regényei, Szöllősi Zsigmond tárcája, cikk Vajda Jánosról, sir- emléke leleplezése alkalmából stb. Egyéb

közlemények: Pörge Gergely művészi rajza, képek a budapesti könyörgő körmenetről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet. Sakkjáték. Halálozás stb. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-u. 4.).

Legujabb táviratok.

Az oroszok nagyvereségei Keleten.

Visszavert francia támadások

Berlin, június 9. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Loretto keleti lejtőjén támadást indító ellenséges erőket tegnap délután tüzelésünkkel elűztük. Ugyanannak a magaslatnak délkeleti lejtőjén egy ellenséges támadás megfiúsult. A május 9. óta nagyrészt már franciák birtokában levő, Neuville falu utolsó házesortjait ma éjjel az ellenségnek átengedtük.

Neuville-től délre ismételt támadásokat a franciák súlyos veszteségei mellett visszavertük. Hébertinertől délkeletre eső vidéken a harc a franciáknak reggeli órákban megfiúsult támadása után ismét folyamatban van. A Bois de Pretrében egy ellenséges támadást véresen visszautasítottunk. Csak legelső árknunk egy kis részéért folyik még a harc.

Keleti hadszíntér.

A Windau keleti partján *Kubylit Kur-schanitól északkeletre elfoglaltuk.* Délnyugat felől támadó csapataink *Sawle városához közelednek.* A Dulissa mellett az ellenség északi szárnyát átkaroló támadásokkal délkeleti irányban visszavertük. *Legelső vonalaink elérték a Betigula Irgizei országot.* A Njementől délre az oroszok *Dembowa Ruda és Pozliski mellett makacs harcok után megkezték Kovno felé a visszavonulást.*

300 foglyot ejtettünk és 2 gépfegyvert zsákmányoltunk. Tovább üldözés közben *birtokunkba vettük Kovno felől, biztosítván a mariampol-kovnoi országot.*

Délkeleti hadszíntér.

Przemysl-től keletre a helyzet változatlan. Zérawnótól északkeletre Linsingen tábornok csapatai megállítottak egy orosz támadást. Tovább délre *Halicztól nyugatra a Jezupoltól nyugatra fekvő magaslatokért még folyik a harc. Sztaniszlau immár birtokunkban van. 4500 oroszot elfogtunk és 13 gépfegyvert zsákmányoltunk.* (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A kormány tagjai. Eitel Frigyesnél.

Budapest, június 9. Holnap az osztrák és a magyar kormány tagjai értekezletet tartanak, amelynek tárgya a San mellett küzdő Eitel Frigyes porosz herceg meg-látogatása.

Az olaszok borzalmas veresége.

Budapest, június 9. (Saját tudósítónktól.) A sajtószállásról jelentik: **Csapataink az Isonzó völgyben támadó olaszokat puskavégre engedve, emésztő tüzellel fogadták. Görztől nyugatra tüzésünk utcákat vágott a menekülők soraiban. Hat ágyu elpusztult legénységével és lovaival együtt.**

Ferenc Salvátor főherceg a magyar nemzethez.

Budapest, június 9. (Miniszter elnökség sajtóosztálya.)

Ferenc Salvátor főherceg, cs. és kir. lovassági tábornok az önkéntes egészségügy felügyelője a Magyar Vörös-Kereszt védnök helyettese a magyar nemzethez a következő proklamációt intézi:

Midőn erejében és önfeláldozásában meg-edzett hadseregünk a háboru tizedik hónapjában döntő csapást készül mérni ellenségeinkre, szövetségben harminc évben társunk, Olaszország orvul támadt nekünk!

Dicsőséges legyőzhetetlen hadseregünk, melynek soraiban a magyar nemzet pártját nem találó hősiességgel küzd, újabb harcok elé néz. Nem kételkedünk, hogy ezen újabb feladatunkat is erők tudatában Istenbe és ügyünk igazságába vetett hittel hűséges szövetséges társunkkal egyetemben dicsőségesen fogjuk megoldani.

Hála a nemzet hazafias áldozatkészségének, a Magyar Vörös-Kereszthez oly gazdag adományok folytak be, hogy azok lehetővé tehetik az eddigi harcok utótte sebek enyhítését, lehetővé azt, hogy a harc mezején vértüket ontott hősök nagy száma felgyógyultan visszaadassék, sokan pedig a társadalom hasznos tagjaiként övéikhez térhessenek vissza.

Ösmervén a magyar nemzet lelki nagyságát, azon kéréssel fordulok bizalomteljesen hazafias áldozatkészségéhez, hogy felséges urunk és királyunk jelszava a „bizalom az ősi erényben” ez által is változatlan fényben tündököljön.

Kelt Bécsben, 1915. június hó 9-én.

(Aláírás.)

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

DR. PAPP KÁROLY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától 11367/915 szám.

Hirdetmény

a halászlai tilalom tárgyában.

Tudomásomra jutott, hogy egyesek az 1888. évi XIX. tc. 18. §-ában és a halászlai tilalomról üzemterveiben felsorolt halfajokra nézve megállapított halászlai tilalmi időszakot mindenféle ürügy alatt — mint pl. az élelmiszerhiány, kórházak részére szánt szeretetadományok, stb. — nem tartják be; azért figyelmeztetem a város közönségét, hogy a fent jelzett halászlai tilalomra vonatkozó törvényekhez és szabályokhoz szigorúan alkalmazkodják, egyben közlöm, hogy az 1888. évi XIX. tc. 18. §-ában a következő halfajokra állapított meg a tilalmi időszak:

Április 1-től július 15-ig: Ponty, (potyka pozsár.)

Március 1-től április 30-ig: Lepényhal.

Szeptember 15-től január 31-ig: Lazac, pisztráng.

Március 1-től május 31-ig: Galóca.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy a fent jelzett törvényben megállapított halászlai tilalmi időszakot pontosan tartsa be, mert a visszaéléseket a köztenyésztes érdekeinek megóvása céljából szigorúan ellenőriztetni és minden adott esetben büntetni fogom.

Nagyvárad, 1915. május 29.

Rendőrkapitány.

MÁSOLAT: Cs. és kir. katonai parancsnokság. M. A. 14608 szám. Városi Tanácsnak Nagyvárad. A katonai parancsnokság megkeresi, hogy az alábbi rendeletet az összes lakosságnak a legszorgosabb mihezértés végett kihirdetni sziveskedjék. A külügyministerium értesítése szerint Németország elrendelte az osztrák-német határon átutazók utleveleinek szigorított ellenőrzését. Ezentul mindenki a német birodalom területére való belépéskor személyére szóló utlevéllel köteles magát igazolni. Az utlevél tartalmazza az illető személyleírását, legujabb keletű fényképet és a fényképre irt sajátkezü névelaláírását végül hatósági igazolását annak, hogy a fényképen ábrázolt egyén az utlevél tulajdonosával azonos és az aláírást sajátkezüleg eszközölte. A fénykép az utlevélre ragasztandó s oly módon látandó el a hivatali bolyegzővel, hogy annak fele a fényképre, másik fele az utlevél papírosára essék. Az említett hatósági igazolásnak az illetékes katonai hatóság által kell kiállítva lennie. Ezen felül az utlevél egy német követségi vagy konzulatusi képviselőt által látamozandó.

Ezen határozmányok 1915. évi január 1. lépnek életbe és érvényesek azon katonai személyekre is, kik magáminőségben utaznak Németországba. Az illető okmány a tulajdonosnak sajátkezü az illetékes parancsnokság által hitelesített aláírásával látandó el. Minden olyan személyt, kinek ily szabályszerű utlevele nincs, a tovább utazástól kiméltlenül eltiltatnak. Az ellenőrzés által a vonatokat késleltetni nem szabad. Azon utasok, kiknek elintézése a vonat előirt tartózkodási ideje alatt meg nem történhetett visszamaradnak és utjokat a legközelebbi vonattal folytathatják. Közlendő a lakossággal, hogy az utlevél hivatalos igazolása végett a legközelebbi állomás, katonai állomás vagy honvédállomás parancsnoksághoz mint illetékes katonai hatósághoz kell fordulnia. Katonai személyeknek és családjuknak a katonai parancsnokság állítja ki a szükséges igazolványt. Kiadatik a katonai parancsnokság körletében az összes alispáni hivataloknak, városi tanácsnokoknak és a verseczi határrendőrkapitányságnak.

Hivatalos másolat hitelűl.

Nagyvárad, 1915. június 5.

Darabant
irodavezető.

Felhívás.

A monarchiával hadi állapotban levő államok közzé lépett Olaszország is, és így hazánkban tartózkodó olasz állampolgárok összeírása a m. kir. belügyminister ur 17346/1915. B. M. elu. számú körrendeletével elrendeltetett. Ennélfogva felhívom városunkban tartózkodó olasz állampolgárokat, hogy összeírásuk végett a rendőri bejelentő hivatalnál délelőtt 8—12 óráig és délután 3—5 óráig legkésőbb június hó 5-ig a rendelkezésükre álló összes okmányaikkal együtt feltétlenül jelentkezzenek.

Az olasz állampolgár, aki e hirdetményi idézésre nem jelentkezik, az 1881. évi XXI. t.-cz. 13. § a alapján elővezetése lesz eirrendelve és a körülményekhez képest eileae az eljárást a külföldiek ittlakásáról szóló 1903. évi V. t.-cz. alapján is meg fog indíttatni. Figyelmeztetésül közlöm, hogy az idézett t.-c.-be ütköző kihágások az esetek különbözőségéhez képest 200 koronáig, illetve 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, ha pedig az adatok szolgáltatására kötelezett valótlan adatokat mond be, 1 hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Molnár

bej. hiv. vezetője.

Ö csász. és Apost. kir. Felségének

legfelsőbb felhatalmazása folytán.

A közös katonai

jóteknő célokra szánt

31. csász. kir. államsorsjáték.

Ez a sorsjáték 21.146 készpénz-nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A húzás 1915 július 15-én nyilvánosan fog megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a jóteknőcélu sorsjátékok osztályánál, III. k. Vorderer Zolamtsstrasse 5. sz. a., továbbá alottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, pósta-, távirad-hivataloknál, vasúti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától.
(Jóteknőcélu sorsjátékok osztálya).

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
16736—1915. szám.

Hirdetmény.

A m. királyi honvédelmi miniszter ur 6377—915 eln. számú köirendelete elrendelte, hogy a város területén tartózkodó 1897. évben, továbbá 1871—1865. években született acél (vas) hergerelő, kalapácskezelő, furós és kupolkemence kezelő, vas (fém) esztergyálos, lakatos, (géplakatos), szerszámkészítő, kovács, maró, vas- vagy fémöntő és mintázó, műszerész, precisions műszerész, ólomforrasztó, bádogos, asztalos, ács, nyerges vagy szíjgyártó, tímár, cipész vagy eszmadia, szabó jelenleg szénbányákban nem dolgozó (munkánélküli) kőszénbánya munkás (vajár, csillés vagy egyéb speciális kőszénbánya munkás) foglalkozású, hadicélú munkákra még eddig igénybe nem vett népfölkelésre kötelezett egyének tekintet nélkül arra, hogy katonailag ki vannak-e képezve (annak idején szolgáltak-e) vagy sem — azonnal névszerint összeírassanak.

Ennek folytán felhívom a Nagyvárad város területén tartózkodó s a fent említett foglalkozású összes 1897. évben, valamint 1871—1865. évben született népfölkelésre

kötelezett egyéneket, hogy folyó évi június hó 7-ik napjától (Hétfőtől) június hó 20-ik napjáig (Vasárnapig) bezárólag a városi tanács katonai ügyosztályánál (Városháza II. e. 32. számú szoba) a hivatalos órák alatt a törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelentkezzenek.

Ezen összeírásra jelentkezni tartoznak a Nagyvárad város területén tartózkodó említett foglalkozású azon egyének, akik akár mint szolgálatkötelesek, akár mint A) alosztályú népfelkelők — bármely születési évfolyamba tartoznak is a felülvizsgálatnál „népfelkelési szolgálatra fegyver nélkül alkalmas” vagy „népfelkelési fegyveres szolgálatra nem alkalmas”-nak osztályozottak és ezen osztályozás alapján a nem tényleges viszonyba (polgári viszonyokba) a mozgósítás óta visszahelyeztettek.

Figyelmeztetem a jelentkezésre kötelezetteket, hogy az 1890. évi XXI. t.-c. 4. §-a értelmében azon népfelkelésre kötelezett, aki a behívásnak nem engedelmeskedik, egy hónaptól két évig terjedhető börtönnel büntetetik.

Nagyvárad, 1915. június hó 2.

Eleméry Ferenc
katonai ügyi tanácsnok.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

Ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés és ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

16077—1915 szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi honvédelmi miniszter urnak 124831/20 b. 1915 számú rendelete értelmében közhírré teszem, hogy nevezett miniszter ur a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t.-cz. 24. és 27. §-ai alapján a következőket rendelte el:

1. §. A malátagyáraknak és sörgyáraknak a m. kir. ministerium M. E. 1692/1915 számú rendelete értelmében bejelentendő 1915. évi május hó 23-iki maláta készleteiből egy ötöd részt ezennel hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki. Az igénybe vett készleteket akár megtörtént bejelentésük, akár nem, a birtokos 1915. évi május hó 23-tól kezdve el nem idegenítheti és fel nem dolgozhatja és azokkal más módon sem rendelkezhetik.

2. §. A birtokos az igénybevett készleteket a katonai igazgatás részére való tényleges átvételük időpontjáig megőrizni köteles.

Az igénybevett készletek, amennyiben szakértői megállapítás szerint hadicélokra alkalmasak, a katonai igazgatás által: méter-mázsánsként 90 korona térítés ellenében átfognak vétetni.

Ez az ár magában foglalja úgy azokat a költségeket, a melyek az árunak elszállítása időpontjáig annak raktározásából és kezeléséből származnak, valamint a rakodó állomáshoz való szállítás költségeit is.

3. §. Az igénybevett, de a szakértői megvizsgálás alkalmával hadicélokra alkalmasnak nem talált készletért a birtokosnak, a bejelentés napjától addig az időpontig, amelyben a készlet szabad rendelkezésére bocsáttatik, minden napra jár térítés a mely a megállapítandó becseríték évi 9% óának alapul vételével számítandó ki,

4. §. Ha a készletet 1915. évi augusztus hó 15-ig végleg át nem veszik, a birtokos a készlettel szabadon rendelkezhetik.

Ebben az esetben a birtokosnak erre az időre a 3. §-ban meghatározott térítés jár.

5. §. Aki az igénybevett készletet, vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeníti vagy feldolgozza, vagy pedig azal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t.-c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint a rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavon országokban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Nagyvárad, 1915. május hó 27.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.